

Σουάμι Γιατισβαράντα
(του Τάγματος του Ραμακρίσνα)

ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΥΛΙΞΗΣ

(ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30 του M&SPL – Παράρτημα)

Ένας Πίνακας

**Μαζί με το ερμηνευτικό σχόλιο
ΤΟΥ**

Σουάμι Μπαχατζανάντα
(του Τάγματος του Ραμακρίσνα)

Περιεχόμενα

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ.....	3
Πίνακας	4, 16
Τα αρχικά στάδια της πνευματικής πορείας	5
Η εμπειρία της μη δυαδικότητας.....	7
Βιγκνιάνα – η πλήρης εμπειρία	9
Υστερόγραφο	15

Μετάφραση
Γιάννη Μανέττα

Κύκλος Μελέτης της Βεδάντα
Αθήνα 2003 - 2012

Πηγή:

MEDITATION & SPIRITUAL LIFE

by Swami Yatiswarananda

1st Edition 1979

Chapter 30, Editor's Note
(pp.551–561)

Sri Ramakrishna Math
Bull Temple Road
Bangalore 560019, India

Συλλογή γραπτών, ομιλιών και σημειώσεων από
μαθήματα του Σουάμι Γιατισβαράναντα
που επιμελήθηκε ο Σουάμι Μπαχατζανάναντα,
ένας σημαντικότερος μαθητής του

Τούτη η εκτύπωση 3 Ιουνίου 2003

Σημείωση του Μεταφραστή

Στον περιεκτικό πίνακα της σελίδας 4, παρατάξαμε τα διαγράμματα του Σουάμι Γιατισβαράναντα ακολουθώντας μια καμπανοειδή καμπύλη – αντί οριζοντίως – και παραθέσαμε τις βραχείες κατατοπιστικές περιγραφές του (1 έως 11) στο κάτω μέρος του πίνακα. Οι πρόσθετες, εκτός των τελευταίων, δικές μας σημειώσεις δίπλα στα διαγράμματα, βασίζονται στις διευκρινήσεις που κάνει η έκθεση του Σουάμι Μπαχατζανάναντα.

Δείτε επίσης τις σελίδες 24–26 της μεταφράσεώς μας του 29ου κεφαλαίου του *MEDITATION & SPIRITUAL LIFE* με τίτλο *Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ*, όπου ο ίδιος ο Σουάμι Γιατισβαράναντα αναφέρεται με συντομία στα επίπεδα του πίνακα.

Γιάννης Μανέπας

Προσφορά του:

Γιάννη Μανέπτα

Μπέλες 28 (Κουκάκι)

117 41 Αθήνα

[+30] 210 923 4682

email: jmanveda@otenet.gr

ιστοχώρος: www.vedanta.gr

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ¹

Τα διαγράμματα μαζί με τις περιγραφές τους [που ο αναγνώστης θα βρει στην επόμενη σελίδα — και στην αρχική τους διάταξη στην τελευταία του παρόντος σελίδα] κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά από τον Σουάμι Γιατισβαράναντα κατά την αρχική του διαμονή στην Ευρώπη [1933-40], μάλλον το 1934. Σε αυτά ο Σουάμι επιχειρεί να απεικονίσει τα είδη πνευματικών εμπειριών που βιώνει ο πνευματικός αναζητητής καθώς πορεύεται μέσα από τα διάφορα στάδια της πνευματικής εξέλιξης — από την απλή ευσέβεια μέχρι την κορυφαία μη δυαδική εμπειρία και από αυτήν στην πανπεριεκτική οικουμενική αποκάλυψη όλων των όψεων της Πραγματικότητας. Η πορεία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως μια καμπανοειδής καμπύλη: πρώτα υπάρχει η άνοδος από τα χαμηλότερα στα ανώτερα συνειδησιακά επίπεδα και μετά την άφιξη στο ανώτατο επίπεδο ακολουθεί η κάθοδος σε χαμηλότερα επίπεδα για να βιωθούν διαφορετικές και πλατύτερες διαστάσεις της Πραγματικότητας. Ο Σρι Ραμακρίσνα αποκαλούσε αυτήν την «άνοδο» και την «κάθοδο»: **Γκνιάνα** και **Βι-γκνιάνα**, αντίστοιχα. Πράγματι, ο πίνακας αποτελεί μια διαγραμματική απεικόνιση των βασικών πληροφοριών για την πνευματική ζωή που αποκάλυψε ο Σρι Ραμακρίσνα.

Δακτυλογραφημένα και πολυγραφημένα αντίτυπα του πίνακα δόθηκαν από τον Σουάμι Γιατισβαράναντα στους μαθητές του στην Ινδία και στη Δύση.² Όμως, πολλοί δυσκολεύτηκαν να κατανοήσουν τον πίνακα χωρίς βοήθεια και ζήτησαν να συνταχτούν λεπτομερή επεξηγηματικά σχόλια. Ανταποκρινόμενοι σ' αυτό το αίτημα, παραθέτουμε κατωτέρω σε τρία κεφάλαια μια σύντομη περιγραφή του πίνακα.

Σουάμι Μπχατζανάναντα

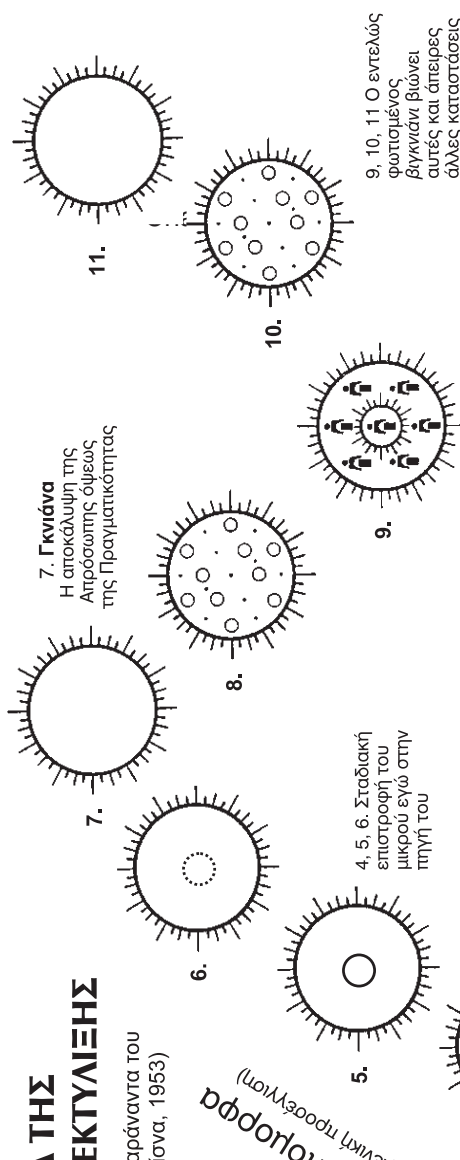
1. Παράρτημα στο κεφάλαιο 30 με τίτλο "Spiritual Unfoldment" του έργου *MEDITATION & SPIRITUAL LIFE*, το οποίο μεταφράσαμε ως *ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΞΕΔΙΠΛΩΜΑ*.

2. Ο μεταφραστής του παρόντος, έλαβε ένα δακτυλογραφημένο αντίτυπο του πίνακα στην Ινδία, το 1953.

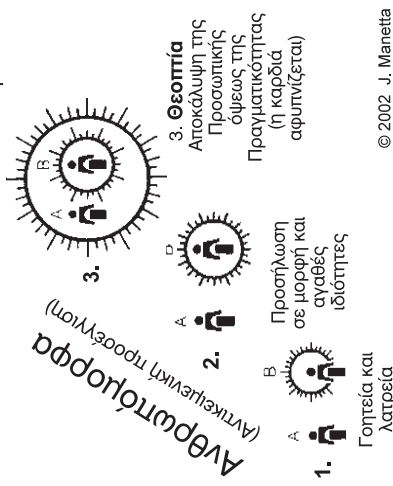
ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΤΥΛΙΞΗΣ

(Πηγή: Σουάμι Γαριβαράναττα του Τάγματος του Ραμακρίσνα, 1953)

Μη ανθρώπινα
(Αντικεινική Προέγλιψη)
(Υποκεινική Προέγλιψη)

1. Ο A γοητεύεται από μια Ιερή Προσωπικότητα B και τη λατρεύει
2. Ο A βλέπει όλο και περισσότερη θεϊκή δόξα στην Ιερή Προσωπικότητα B
3. Ο A γνωρίζει άμεσα [δέχεται την αποκάλυψη] ότι ο ίδιος και η Ιερή Προσωπικότητα B είναι διαφορετικού διαμετρήματος εκφράσεις της ίδιας Άπειρης Πραγματικότητας
4. Ο A συνειδητοποιεί ότι είναι μια ψυχή — μια εστία καθαρής συνειδήσεως, ενώ η Πραγματικότητα είναι σαν έναν κύκλο καθαρής συνειδήσεως. Αλλά, νιώθει ότι η συνειδησιακή εστία είναι αληθινότερη από τον κύκλο O
5. Ο A βρίσκει πως η εστία και ο κύκλος είναι εξίσου πραγματικοί
6. Ο A βρίσκει τον κύκλο πιο αληθινό από την εστία
7. Η συνειδησιακή εστία έχει χαθεί μέσα στην συνειδηση του κύκλου, στην Άπειρη Πραγματικότητα
8, 10. Ο κύκλος, η Άπειρη Πραγματικότητα, εκδηλώνεται ως πολλές ψυχές προικισμένες με περισσότερη η λιγότερη θεϊκή δόξα
9. Η Υπέρτατη Πραγματικότητα φανερώνεται ως άνθρωπος — και ως όλα τα πλάσματα. Ο Θεάνθρωπος, η Θεϊκή Προσωπικότητα B , το αρχικό αντικείμενο λατρείας του A , επανεμφανίζεται μέσα σε ένα νέο πλαίσιο που αποκάλυπτει το μυστήριο της ενανθρωπίσεως του Θείου

ΕΝΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ ΤΟΥ ΣΟΥΑΜΙ ΓΙΑΤΙΣΒΑΡΑΝΑΝΤΑ

Τα αρχικά στάδια της πνευματικής πορείας

Η Βεδάντα προτείνει δύο λεωφόρους που οδηγούν στην πνευματική εμπειρία: το μονοπάτι της γνώσης (*γκνιάνα-μάργκα*) και το μονοπάτι της ευσέβειας (*μπχάκτι-μάργκα*). Άλλες προσεγγίσεις όπως η *κάρμα* [η ανιδιοτελής δραστηριότητα] και η *γιόγκα* [με σκοπό την καλλιέργεια της νοητικής συγκέντρωσης] συνήθως θεωρούνται ως βοηθητικά των κύριων μονοπατιών. Η *Γκνιάνα-μάργκα* δίδει περισσότερη έμφαση στην ατομική προσπάθεια και επιδιώκει τη μη δυαδική εμπειρία» του Όλου. Η *Μπχάκτι-μάργκα* δίδει έμφαση στη θεία χάρη και επιδιώκει την εμπειρία του Προσωπικού Θεού. Όμως αυτά τα δύο μονοπάτια δεν είναι εντελώς ανάμοια· δεν έχουν μόνο παράλληλες τροχιές αλλά συναντιούνται και διασταυρώνονται σε διάφορα σημεία. Στα ανώτερα τους στάδια είναι δύσκολο να ξεχωριστούν. Η προσπάθεια να ακολουθήσεις μόνο ένα μονοπάτι είναι κάπως δύσκολη και μπορεί να είναι ακόμα και βλαβερή. Για τη μεγάλη πλειονότητα των αναζητητών, είναι προτιμότερος ο συνδυασμός των δύο μονοπατιών — των *Γκνιάνα* και *Μπχάκτι* μαζί. Και αυτό όντως κάνουν οι περισσότεροι.

Ο αναζητητής που ακολουθεί το μονοπάτι της σύνθεσης συνήθως αρχίζει την πνευματική του πορεία λατρεύοντας μια ιερή Προσωπικότητα. Τον γοητεύει μια ορισμένη Θεότητα, όπως ο Βίσνου, ο Σίβα ή ο Γκανέσα. Ή μπορεί να γοητευτεί από μια θεία Ενσάρκωση όπως ο Σρι Ράμα, ο Σρι Κρίσνα, ο Γκωουράνγκα, ο Σρι Ραμακρίσνα ή ο Ιησούς Χριστός. Δέχεται έναν από αυτούς ως *Ίστα Ντέβατά*, ως «προτιμημένη θεότητά» του. Στις περισσότερες περιπτώσεις αυτή η έλξη προς μια ορισμένη όψη του Θείου είναι αυθόρμητη· ο αναζητητής ίσως δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί έλκεται τόσο πολύ. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στην επιρροή των οικογενειακών παραδόσεων κατά την παιδική ηλικία. Τα παιδιά που γεννιούνται σε βαϊσναβικές οικογένειες μαθαίνουν από τους γερνότερους να αγαπάνε και να λατρεύουν τον Ναράγιανα ή τον Βίσνου. Σταδιακά, τούτο χρωματίζει ολόκληρο το νου τους και αυτοί αργότερα ανακαλύπτουν ότι νιώθουν μια ισχυρή έλξη προς τον ίδιο τον Βίσνου ή για κάποια Ενσάρκωσή Του. Παρόμοια, τα παιδιά που γεννιούνται σε οικογένειες με άλλες θρησκευτικές παραδόσεις μαθαίνουν να αγα-

πάνε τις θεϊκές Προσωπικότητες που σχετίζονται με αυτές τις παραδόσεις.

Ενώ τούτο αποτελεί γενικό κανόνα, υπάρχουν εξαιρέσεις. Στη σύγχρονη εποχή, ο Σρι Ραμακρίσνα έχει γίνει το επίκεντρο λατρείας στη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων στην Ινδία και στη Δύση. Αυτό δείχνει πως η έλξη που νιώθει ένας άνθρωπος προς μια ορισμένη όψη του Θείου εξαρτάται από τη νοητική του δομή, η οποία με τη σειρά της καθορίζεται από τις *σαμσκάρας* [τις έμφυτες ροπές] αυτού του ανθρώπου. Ελάχιστοι αναζητητές έχουν επίγνωση αυτών των γεγονότων. Το μόνο που ξέρει ο αναζητητής είναι ότι νιώθει μια ασυγκράτητη έλξη προς μια ιερή Προσωπικότητα και νιώθει μια επίμονη ανάγκη να Τη λατρεύει. [Δείτε: **Διάγραμμα 1**].

Αρχικά, ο αναζητητής συνήθως δεν έχει μια ξεκαθαρισμένη ιδέα για τη θεϊκή φύση του Προτιμημένου Ιδανικού και, παρά τη θέληση του, Του αποδίδει ένα σωρό ανθρώπινες ιδιότητες. Ο Ίμπν Αράμπι, ο σπουδαίος μυστικιστής Σούφι, κάποτε είπε πως αυτό που η πλειονότητα των ανθρώπων αποκαλεί Θεό δεν είναι παρά μια προέκταση του εγώ του κάθε ανθρώπου. Το βαθύτερο νόημα αυτής της ρήσης είναι ότι η αντίληψη που έχει ο κάθε άνθρωπος για την Πραγματικότητα στηρίζεται στην αντίληψη που έχει για τον εαυτό του. Καθώς ο άνθρωπος αναπτύσσεται, η αντίληψή του για τον εαυτό του αλλάζει και ανάλογα αλλάζει η αντίληψή του για το Θεό. Οι άνθρωποι που διακατέχονται από πάθη όπως η απληστία, το μίσος και το φόβο φαντάζονται το Θεό ως ένα Ον προικισμένο με μερικές τέτοιες ιδιότητες. Από εκεί προέρχεται η αντίληψη περί ενός ζηλιάρη Θεού που υπάρχει στις σημιτικές θρησκείες. Όμως, οι ινδουϊστικές αντιλήψεις περί Κάλι και Ντούργκα έχουν άλλη προέλευση. Στηρίζονται σε μια ρεαλιστική παρατήρηση των διεργασιών των παγκόσμιων φαινομένων. Πάντως, άσχετα με το από πού πηγάζει η αρχική μας αντίληψη για το Προτιμημένο μας Ιδανικό, ανακαλύπτουμε ότι αυτή η αντίληψη σταδιακά αλλάζει καθώς προχωράμε στην πνευματική ζωή. Μέσα από την πρόοδο της νοητικής κάθαρσης, το ησύχασμα του νου αποκαλύπτει στον αναζητητή ότι η Θεότητα που μέχρι τώρα λάτρευε αντικειμενικά αποτελείται από ευγενικές ιδιότητες όπως η άπειρη αγάπη, απέραντη συμπόνια και θεϊκή δόξα. [Δείτε: **Διάγραμμα 2**]. Τώρα πια αρέσκεται να σκέφτεται κυρίως αυτές τις ιδιότητες και αυτό με τη σειρά του, ανε-

παίσθητα μετασχηματίζει το νου του. Από εδώ και πέρα, η προσήλωση στη Μορφή [ρούπα ντχιάνα] συνοδεύεται από προσήλωση στις Ιδιότητες [γκούνα ντχιάνα] και όχι μόνο, μπορεί ακόμα και να παραμεριστεί η πρώτη.

Σε αυτή τη δεύτερη φάση, ο αναζητητής αρχίζει να χάνει το ενδιαφέρον του για τις εγκόσμιες απολαύσεις. Εντυπωσιάζεται από την άβυσσο που χωρίζει το Προτιμημένο του Ιδανικό από τους άντρες και τις γυναίκες που βλέπει γύρω του. Βλέπει τα όρια και τις αδυναμίες των κοινών ανθρώπων και ενώ νιώθει συμπόνια γι' αυτούς, η αγάπη και η έλξη που νιώθει προς το Θείο όλο και αυξάνει. Κρατιέται όλο και πιο στερεά στο Προτιμημένο του Ιδανικό [Ιστα Ντέβατα] και επικεντρώνει ολόκληρο το νου του, τη θέλησή του, τη διάνοια και το συναίσθημά του σ' Αυτό. Προσεύχεται και προσηλώνει το νου του σ' Αυτό με θερμή λαχτάρα και αυτό δεν μπορεί παρά κάποτε να συγκινήσει το Θείο.

Η θεϊκή ανταπόκριση πρώτα εμφανίζεται με μια αφύπνιση του **καρδιακού** κέντρου.³ Μια ακτίνα θεϊκού φωτός αγγίζει την καρδιά του λάτρη και ο «λωτός της καρδιάς», τρόπος του λέγειν, ξαφνικά «ανθίζει». Το άνοιγμα του καρδιακού κέντρου είναι η πρώτη εντελώς αποφασιστική και πειστική πνευματική εμπειρία και είναι σημάδι της αφύπνισης της ατομικής ψυχής [τζιβ-άτμα] από τον προαιώνιο της ύπνο. Ο αναζητητής βλέπει τη ζωντανή και λαμπερή μορφή της Προτιμημένης του Θεότητας [Ιστα Ντέβατα] μέσα στο καρδιακό κέντρο και νιώθει ότι η ψυχή του διαποτίζεται από αυτό το θεϊκό Φως. Τότε γνωρίζει άμεσα ότι μέσα του έχει ένα θεϊκό στοιχείο. Σ' αυτή τη φάση, ο αναζητητής **ανακαλύπτει την ψυχή του**. Ανακαλύπτει ότι το Θείο είναι η πηγή του Φωτός, μέρη του οποίου είναι και η Προτιμημένη Θεότητα και η ψυχή του. Η λέξη «Φως» δεν υπονοεί κάτι όπως το εξωτερικό φως, αλλά το φως της συνείδησης, το 'άκτιστο Φως' που αναφέρουν οι χριστιανοί μυστικιστές. [Δείτε: **Διάγραμμα 3**].

Η εμπειρία της μη δυαδικότητας

Στην επόμενη φάση, ο αναζητητής ανακαλύπτει ότι η μορφή της Προτιμημένης Θεότητας έχει διαλυθεί στο Άμορφο. Ας μην ξεχνάμε ότι τούτο αποτελεί μια ανωτέρου είδους πραγματική

3. Δείτε και το ειδικό φυλλάδιο με τίτλο ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ & ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ (Η σημασία του κέντρου της καρδιάς). MSPL 19. [ΣτΜ]

εμπειρία και όχι πλάσμα φαντασίας. Τώρα, ολόγυρα και εντός, υπάρχει ένας απέραντος ωκεανός Φωτός. Μέσα σ' αυτήν την πλημμυρίδα θεϊκού Φωτός, η επίγνωση της υπάρξεως του σώματος έχει εξαφανιστεί, αλλά το αίσθημα «Εγώ» υφίσταται. Ο αναζητητής ανακαλύπτει ότι ενώ ο Θεός είναι σαν ένας απέραντος ωκεανός καθαρής Συνειδήσεως, ο ίδιος [ο αναζητητής] βρίσκεται στο επίκεντρό Της. Ό,τι τώρα υφίσταται είναι η ψυχή και το Θείο, σαν ένα σημείο και ένας κύκλος, αντίστοιχα. Το σημείο, το εγώ, είναι το κέντρο και το Θείο απλώνεται παντού ολόγυρά του ως απέραντο Φως. Αλλά το σημείο μοιάζει αληθινότερο από τον κύκλο. Αξίζει εδώ να θυμηθούμε τον ορισμό που διατύπωσε ο Σουάμι Βιβεκάναντα για το Θεό και τον άνθρωπο: «Ο άνθρωπος είναι ένας άπειρος κύκλος του οποίου η περιφέρεια δεν είναι πουθενά, αλλά του οποίου το κέντρο είναι σε ένα σημείο· ενώ ο Θεός είναι ένας άπειρος κύκλος του οποίου η περιφέρεια δεν είναι πουθενά, αλλά του οποίου το κέντρο είναι παντού».⁴ [Δείτε: **Διάγραμμα 4**].

Καθώς επιμένει στον αγώνα του, ο αναζητητής ανακαλύπτει ότι η αντίληψή του για την Πραγματικότητα μεταβάλλεται. Ο ίδιος του ο εαυτός μοιάζει να γίνεται όλο και λιγότερο αληθινός και το Θείο μοιάζει να γίνεται όλο και πιο αληθινό. Το αίσθημα του εγώ σταδιακά ελαττώνεται. [Δείτε: **Διάγραμμα 5**].

Ακολουθώντας, μπροστά στη λαμπρότητα του θεϊκού Φωτός, το εγώ μοιάζει χλωμό και ασήμαντο. Μόνο το Θείο μοιάζει πια πραγματικό. [Δείτε: **Διάγραμμα 6**].

Τέλος, σαν το άστρο που χάνεται στο φως της αυγής, το αίσθημα του εγώ εξαφανίζεται εντελώς μέσα στο Θείο. Απομένει μονάχα η μία αδιαίρετη, απέραντη Συνείδηση· αυτή είναι η κατάσταση της **A-ντβάιτα**, της μη δυαδικότητας [Δείτε: **Διάγραμμα 7**]. Αυτή, κατά τους οπαδούς της μη δυαδικής σχολής, είναι η ύψιστη κατάσταση πνευματικής εμπειρίας. Αυτή περιγράφεται στο τρίτο κεφάλαιο των *Μαντούκγια Κάρικας* ως εξής:

Όπως όταν σπας ένα αγγείο, ο αιθέρας που περικλείει το αγγείο συγχωνεύεται στον Αιθέρα (τον απεριόριστο αιθέρα), έτσι και οι τζίβας [ενσώματες ψυχές] συγχωνεύονται στον Άτμαν [τον Αληθινό Εαυτό]. (3.4)

4. *Complete Works of Swami Vivekananda*, Vol 2, p.496.

(Τούτος ο Άτμαν είναι) πάνω από οποιαδήποτε περιγραφή με το λόγο, πάνω από την οποιαδήποτε σκέψη. (Αυτός είναι) όλος ειρήνη, αιώνια λαμπρότητα, απαλλαγμένος από δραστηριότητα και φόβο και επιτυγχάνεται μέσα από τη συγκεντρωμένη διάνοια (του τζίβα). (3.34)

Η ύψιστη ευδαιμονία που ακολουθεί την άμεση αποκάλυψη του Εαυτού, είναι ειρήνη, ισοδύναμη με την απελευθέρωση, απεριόραπτη και αγέννητη. Επίσης περιγράφεται ως το πάνσοφο Μπράχμαν, επειδή είναι ένα με τον αγέννητο Εαυτό, ο οποίος είναι το αντικείμενο που επιδιώκει η Γνώση». (3.47)

Ο Σουάμι Βιβεκάναντα περιγράφει αυτήν την εμπειρία στο ποίημα του με τίτλο «Ο Ύμνος του Σαμάντχι»:

*Ιδού! Ο ήλιος δεν υπάρχει, μήτε το όμορφο φεγγάρι,
Κάθε φως έχει σβήσει· στο μεγάλο κενό του χώρου
Σκιωδώς πλέει το εικονο-σύμπαν.*

*Μέσα στον εσωστραμμένο νου, πλέει
Τούτο το φευγαλέο σύμπαν· ανατέλλει και πλέει,
Βυθίζεται ξανά, ατέλειωτα, στο ρεύμα του «Εγώ».
Σιγά, σιγά, το σκιώδες πλήθος
Μπαίνει στην πρωταρχική μήτρα, κι ατέλειωτα ρέει
Το μόνο ρεύμα, το «Εγώ είμαι», «Εγώ είμαι».*

*Ιδού! σταμάτησε, ακόμα κι αυτό το ρεύμα· δε ρέει πια,
Το κενό συγχωνεύτηκε στο κενό — πάνω από λόγο και νου!
Όποιου η καρδιά κατανοεί, αυτός όντως κατανοεί.⁵*

Βιγκνιάνα—η πλήρης εμπειρία

Είναι άραγε η Αντβάιτα η ύψιστη πνευματική εμπειρία; Το ισχυρίζεται η ινδουιστική παράδοση. Επί του θέματος, ο Σουάμι Βιβεκάναντα είπε τα εξής:

«Σε όλες τις θρησκείες του κόσμου θα βρείτε τον ισχυρισμό ότι έχουμε μια ενότητα μέσα μας. Όταν γίνεις ένα με το Θείο αυτό σημαίνει ολοκλήρωση της εφικτής προόδου σ' αυτόν τον τομέα. Γνώση σημαίνει ανακάλυψη αυτής της ενότητας. Σας βλέπω εσάς ως άντρες και γυναίκες — αυτό αποτελεί πολυμορφία. Τούτο γίνεται επιστημονική γνώση όταν σας ομαδοποιήσω και σας αποκαλέσω ανθρώπινα όντα. Πάρτε για παράδειγμα την επιστήμη της χημείας. Οι χημικοί επιδιώκουν να προσδιορίσουν τα πρωταρχικά στοιχεία που αποτελούν τις διάφορες ουσίες και ει δυνατόν να ανακαλύ-

5. *Complete Works of Swami Vivekananda*, Vol.4 p.496.

ψουν το ένα στοιχείο από το οποίο πηγάζουν όλα τα άλλα στοιχεία. Κάποτε ίσως βρουν αυτό το ένα στοιχείο από το οποίο πηγάζουν όλα τα άλλα στοιχεία. Όταν όμως φτάσουν εκεί, δε θα μπορέσουν να πάνε πιο πέρα· η επιστήμη της χημείας θα έχει γίνει τέλεια. Το ίδιο συμβαίνει και στην επιστήμη της θρησκείας. Αν μπορέσουμε να βρούμε αυτήν την τέλεια ενότητα, δε θα μπορέσει να υπάρξει περαιτέρω πρόοδος».⁶

Επομένως, η εμπειρία της μη δυαδικότητας είναι η *ύψιστη* κατάσταση στην οποία μπορούμε να φτάσουμε. Αλλά μπορούμε να αναρωτηθούμε: είναι άραγε αυτή *τελευταία* εμπειρία; Με την Αντβαϊτική [Μη Δυαδική] εμπειρία εξαντλείται άραγε ολόκληρο το φάσμα των πνευματικών εμπειριών; Ο Σρι Ραμακρίσνα μάς πληροφορεί πως αυτή είναι όντως η τελευταία για όσους επιτυγχάνουν την πλήρη αυθεντική μη δυαδική εμπειρία (όχι κάποια μερική θέασή της ή κάποιο κρυφοκοίταγμα). Αυτοί δεν επιστρέφουν στο φαινομενικό κόσμο. Υπάρχει όμως ένας πολύ μικρός αριθμός σοφών οι οποίοι επιστρέφουν. Για αυτούς, η εμπειρία της Αντβαϊτα, παρ' ότι είναι η *υψίστη*, δεν είναι η *τελική*. Στην κάθετη κλίμακα της εμπειρίας, η Αντβαϊτα είναι αναμφίβολα η *υψίστη*. Αλλά στην οριζόντια κλίμακα της εμπειρίας, παραμένουν άλλες, μη ανακαλυφθείσες διαστάσεις της Πραγματικότητας. Μερικές φωτισμένες ψυχές με εξαιρετικά προσόντα, οι αποκαλούμενοι *Ίσβαρα-κόντις*, ανταποκρίνονται στην πρόκληση και ερευνούν αυτές τις σφαίρες της Πραγματικότητας. Αφού επιτύχουν την *ύψιστη* ενωτική εμπειρία και επιστρέψουν στο φαινομενικό κόσμο, οι σοφοί αυτοί τον βλέπουν κάτω από ένα εντελώς διαφορετικό πρίσμα. Κατά την άνοδό, ο κόσμος μαζί με τις μυριάδες των όντων του, προοδευτικά χάνει την πραγματικότητά του και τελικά εξαφανίζεται, ενώ κατά την κάθοδο, οι σοφοί βλέπουν όλα αυτά τα πράγματα πέρα για πέρα διαποτισμένα από το *ύψιστο* Πνεύμα. Η επίγνωση ότι το Μπράχμαν αποτελεί το φόντο ή το υπόβαθρο όλων των φαινομένων δεν εξαφανίζεται, αλλά εμπλουτίζεται από τη γνώση ότι όλα διαποτίζονται από το Πνεύμα. Ο Σρι Ραμακρίσνα ονόμασε αυτή τη μονιστική μεταμόρφωση του κόσμου με έναν νέο τεχνικό όρο: ***βιγκνιάνα***.

Περιγράφοντας την εμπειρία ενός *βιγκνιάνι*, δηλ. κάποιου

6. *Complete Works of Swami Vivekananda* Vol 3, p.4–5..

που πέτυχε τη βιγκνιάνα, ο Σρι Ραμακρίσνα λέει:

«Ο Γκνιάνι παραιτείται από την ταύτισή του με τα εγκόσμια πράγματα ασκώντας τη διάκριση: “Όχι τούτο, όχι εκείνο”.⁷ Μέσα από αυτήν, τελικά του αποκαλύπτεται το Μπράχμαν. Είναι σαν να ανέβαινες στην ταράτσα ενός σπιτιού αφήνοντας πίσω σου ένα-ένα τα σκαλοπάτια του κλιμακοστασίου. Αλλά ο Βιγκνιάνι που έχει στενότερες σχέσεις με το Μπράχμαν, γνωρίζει κάτι παραπάνω. Βλέπει ότι τα σκαλοπάτια είναι φτιαγμένα από τα ίδια υλικά που αποτελούν την ταράτσα: τούβλα, ασβέστη και τουβλόσκονη. Αυτό που αποκαλύπτεται διαισθαντικά ως Μπράχμαν μέσα από την αφαιρετική διαδικασία του “Όχι τούτο, όχι εκείνο”, τότε αποκαλύπτεται ως το σύμπαν και όλα τα έμβια πλάσματά του. Ο Βιγκνιάνι βλέπει ότι η Πραγματικότητα που είναι *Νίρ-γκουνα*, χωρίς κατηγορήματα, είναι επίσης *Σά-γκουνα*, με κατηγορήματα.⁸

»Ένας άνθρωπος δεν μπορεί να παραμείνει μονίμως στην ταράτσα. Κατεβαίνει πού και πού. Εκείνοι που δέχονται την αποκάλυψη του Μπράχμαν σε *Σαμάντσι* επίσης κατέρχονται και ανακαλύπτουν ότι είναι το Μπράχμαν που έχει γίνει το σύμπαν και τα έμβια πλάσματά του. Στη μουσική κλίμακα υπάρχουν οι νότες σα, ρε, γκα, μα, πα, ντχα, νι· δεν είναι όμως δυνατό να κρατήσεις τη φωνή σου στο ‘νι’ για πολλή ώρα. Το εγώ δεν εξαφανίζεται εντελώς. Ο άνθρωπος που κατέρχεται από το *Σαμάντσι* αντιλαμβάνεται ότι είναι το Μπράχμαν που έχει γίνει το εγώ, το σύμπαν και όλα τα έμβια πλάσματα. Αυτή είναι η λεγόμενη Βιγκνιάνα.

». . Ο Βιγκνιάνι βλέπει ότι το Μπράχμαν είναι αμετακίνητο και ανενεργό όπως το όρος *Sumeru*. Τούτο το σύμπαν αποτελείται από τις τρεις γκούνας — τις *σάττιβα*, *ράτζας* και *τάμας*. Αυτές είναι μέσα στο Μπράχμαν. Αλλά το Μπράχμαν είναι απροσκόλλητο.

»Ο Βιγκνιάνι επίσης βλέπει πως το Μπράχμαν είναι και ο Μπχαγκαβάν, ο Προσωπικός Θεός. Εκείνος που είναι πάνω από τις τρεις γκούνας είναι ο Μπχαγκαβάν, ο κάτοχος των έξι υπερφυσικών θεϊκών ιδιοτήτων. Τα έμβια πλάσματα, το σύ-

7. *Μπριχαντ-άραβγιάκα Ουπάνισαντ* . . . Ο αναζητητής ερευνά τα πάντα για να εντοπίσει την αμετάβλητη Πραγματικότητα και απορρίπτει ό,τι δεν ανταποκρίνεται σ’ αυτό το κριτήριο. [ΣΤΜ]

8. *Το Ευαγγέλιο του Σρι Ραμακρίσνα* (Αθήνα, Εκδόσεις Κονιδάρη.) σελ. 71π1, 461π2.

μπαν, ο νους, η διάνοια, η αγάπη, η απάρνηση, η γνώση — όλα αυτά είναι οι εκδηλώσεις της δυνάμεώς του».

Ποια είναι τα επίπεδα μέσα στα οποία κινείται ο πλήρως φωτισμένος *Βιγκνιάνι*;

Όταν η συνειδησή του κατέρχεται από το επίπεδο του Απόλυτου [**Διάγραμμα 7**], αυτός πρώτα-πρώτα βλέπει το Μπράχμαν εκδηλωμένο ως πολλές ψυχές. [Δείτε: **Διάγραμμα 8**].

Κατερχόμενος ακόμα πιο κάτω μέχρι το φυσικό επίπεδο, αυτός βλέπει ότι το Ίδιο το Μπράχμαν έχει γίνει ολόκληρο το σύμπαν. Βλέπει δηλαδή ότι όλα τα πλάσματα είναι εκδηλώσεις του ενός υπέρτατου πνεύματος κι ότι οι διαφορές ανάμεσα σε άνθρωπο και άνθρωπο οφείλονται στο βαθμό και στη φύση αυτής της εκδήλωσης. Είναι σε αυτό το σημείο που ο σοφός κατανοεί το μυστήριο της θεϊκής Ενσαρκώσεως. [Δείτε: **Διάγραμμα 9**].

Στα αρχικά στάδια της πνευματικής του πορείας ο αναζητητής αναγκάστηκε να υπερβεί ακόμα και τις θεϊκές Μορφές· τότε ανακάλυψε ότι η ιερή Προσωπικότητα — είτε κάποια θεία Ενσάρκωση [*Αβατάρα*] είτε κάποια Θεότητα [*Σίβα*, *Βίσνου* κ.λπ.] — δεν ήταν παρά **σκιές** του Απρόσωπου Απόλυτου. Αλλά τώρα, έχοντας επιτύχει την πλέον ώριμη πνευματική εμπειρία του *Βιγκνιάνι*, ο σοφός βλέπει την ιερή Προσωπικότητα μέσα σε ένα νέο φως. Αρχίζει να καταλαβαίνει τι εννοούσε ο Σρι Ραμακρίσνα όταν δήλωνε: «Ο Θεός με μορφή είναι εξίσου αληθινός όσο ο Θεός χωρίς μορφή». Αναφορικά με τις θεϊκές Ενσαρκώσεις ο Σρι Ραμακρίσνα λέει:

«Ο Θεός έχει διάφορες μορφές και Αυτός διασκεδάζει διαφοροτρόπως. Διασκεδάζει ως *Ίσβαρα* [*Παντοδύναμος*], ως *Ντέβα* [*θεότητα*], ως άνθρωπος και ως Σύμπαν. Σε όλες τις εποχές Αυτός κατέρχεται στη γη σε ανθρώπινη μορφή ως Ενσάρκωση για να διδάξει την αγάπη και την ευσέβεια στους ανθρώπους. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση του Τσαϊτάνγια. Κανείς γεύεται την ευσέβεια και την αγάπη για το Θεό μόνο μέσα από τις Ενσαρκώσεις Του. Ο Θεός διασκεδάζει με άπειρους τρόπους, αλλά το μόνο που έχω ανάγκη είναι η αγάπη και η ευσέβεια. Μονάχα το γάλα θέλω. Το γάλα έρχεται μέσα από το μαστάρι της αγελάδας. Η Ενσάρκωση είναι το μαστάρι».⁹

9. Το Ευαγγέλιο του Σρι Ραμακρίσνα σελ.262π11..

Με άλλα λόγια, παρ' ότι όλα τα πλάσματα – τα φυτά, τα ζώα, οι άνθρωποι, οι θεοί, οι θεές και οι Ενσαρκώσεις – είναι ουσιαστικά ένα μέσα στο Μπράχμαν, υπάρχει παρά ταύτα μια βασική διαφορά ανάμεσα στον άνθρωπο και τον *Προσωπικό Θεό*. Ο Σουάμι Βιβεκάναντα διευκρινίζει αυτό το ζήτημα στην ομιλία του με τίτλο «*Λογική και Θρησκεία*»:

«Όταν η Βεδάντα λέει ότι εσείς και εγώ είμαστε ο Θεός, **δεν** εννοεί τον Προσωπικό Θεό. Από ένα σωρό πηλό μπορείς να φτιάξεις έναν τεράστιο πήλινο ελέφαντα και από τον ίδιο πηλό μπορείς να φτιάξεις ένα μικρούτσικο ποντίκι. Μπορεί ποτέ το πήλινο ποντίκι να γίνει ο πήλινος ελέφαντας; Αλλά, αν τους βουτήξεις και τους δύο στο νερό, γίνονται πηλός· τότε, ως πηλός, είναι και οι δύο ένα, αλλά ως ποντίκι και ελέφαντας θα είναι διαφορετικοί στον αιώνα τον άπαντα. Το Άπειρο, το Απρόσωπο, είναι σαν τον πηλό του παραδείγματος».¹⁰

Ο εντελώς φωτισμένος άνθρωπος, ο *βιγκνάνι*, μπορεί να παραμείνει σε οποιοδήποτε από τα ανώτερα επίπεδα που μόλις περιγράψαμε. Μπορεί να αφήσει το αίσθημα του εγώ του να βυθιστεί εντελώς μέσα στο Απόλυτο (που ο Σρι Ραμακρίσνα αποκαλεί «*νίτγια*», Αιώνιο, Αμετάβλητο) ή μπορεί να κατέλθει στο φαινομενικό επίπεδο (στο αποκαλούμενο «*λίλα*») για να απολαύσει τα δρώμενα αυτού του μυστηριώδους σύμπαντος και να καθοδηγήσει τους αγωνιζόμενους πνευματικούς αναζητητές. Σύμφωνα με τον Σρι Ραμακρίσνα:

«Ο άνθρωπος οφείλει να φτάσει στο *νίτγια*, στο Απόλυτο, ακολουθώντας τα ίχνη της *λίλα*, του Σχετικού. Είναι σαν να φτάνεις στην ταρατάσα μέσα από τις σκάλες. Αφού δεχτεί την άμεση αποκάλυψη του Απόλυτου, οφείλει να κατέλθει στο Σχετικό και να ζήσει σε εκείνο το επίπεδο συντροφιά με λάτρεις, φορτίζοντας το νου του με την αγάπη για το Θεό. Αυτή είναι η τελική και πιο ώριμη άποψή μου».¹¹

Ανάμεσα στο *νίτγια* και το *λίλα* υπάρχουν αμέτρητα πνευματικά επίπεδα που είναι προσιτά στο φωτισμένο άνθρωπο ο οποίος μπορεί να παραμείνει σε αυτά όποτε θέλει και να βιώνει την ευδαιμονία που χαρίζουν τα πολλά είδη αποκαλύψεων. [Δείτε: **Διαγράμματα 9, 10, 11**].

10. *The Complete Works of Swami Vivekananda*, Vol 1, p.379.

11. *To Ευαγγέλιο του Σρι Ραμακρίσνα* σελ.262π10..

Αξίζει να αναφερθεί πως το ζήτημα της υπέρξεως φάσεων στη μετα-Αντβαϊτική εμπειρία δεν είναι κάτι καινούριο. Σύμφωνα με τον Βιντιάρανγια, για να επέλθει η τελική απελευθέρωση οφείλουν πρώτα-πρώτα να χωριάσουν οι παρελθοντικές ροπές (*βασανά-κσάγια*) και να καταστραφεί ο νους (*μανό-νάσα*).¹² Την ίδια άποψη διατυπώνει ο Πατάντζαλι, ο οποίος αναφέρει επτά φάσεις στις ανώτατες μορφές πνευματικής φώτισης, οι πρώτες τέσσερις των οποίων αποτελούν την *κάργια-μούκτι* [*karya-mukti*] και οι επόμενες τρεις αποτελούν την *τσιττα-μούκτι* [*chitta-mukti*].¹³ Ο Βιντιάρανγια ταξινομεί τους γνώστες του Μπράχμαν σε τέσσερις κατηγορίες, τους 1) *μπράχμαβιντ* [*brahmanid*], 2) *μπραχμαβιντ-βάρα* [*brahmanid-varah*], 3) *μπραχμαβιντ-βαργιάν* [*brahmanid-varyan*] και 4) *μπραχμαβιντ-βαριστά* [*brahmanid-varistah*], ανάλογα με το βαθμό οικειότητάς τους με το Μπράχμαν.¹⁴

Η περιγραφή του *Βιγκνιάνι* από τον Σρι Ραμακρίσνα ξεχωρίζει από τις παραδοσιακές περιγραφές των *τζιβανμούκτα* [*jivanmukta* – εν ζωή ελευθέρων] εξαιτίας του γεγονότος ότι οι πρώτοι ανήκουν σε μια κατηγορία εντελώς φωτισμένων ψυχών (τους αποκαλούμενους *Ίσβαρα-κότις*) που έχουν ειδικά ενταλθεί από το Θείο για να διδάξουν τον κόσμο· ενώ ο *τζιβανμούκτα* είναι ένας κοινός θνητός ο οποίος εξακολουθεί να βιώνει σωματικά εξαιτίας της επιρροής του ανεξάντλητου τμήματος του τρέχοντος παρελθοντικού *κάρμα* του.¹⁵ Αυτός ο διαχωρισμός του *βιγκνιάνι* από τον *τζιβανμούκτα* έχει κάποια ομοιότητα με τη διαφορά ανάμεσα στον *μποντχισάττβα* και τον *αρχάτ* στο Βουδισμό, ο οποίος και αυτός αναφέρει στάδια στα ανώτερα επίπεδα της φώτισης. Ο *αρχάτ* είναι μια φωτισμένη ψυχή που πέτυχε την ατομική της λύτρωση μέσα από τη *Νιρβάνα*. Ο *μποντχισάττβα* είναι μια φωτισμένη ψυχή που απαρνιέται τη *Νιρβάνα* (παρ' ότι του είναι προσιτή) για να υπηρετήσει την ανθρωπότητα που υποφέρει μέσα στα εγκόσμια.

12. Vidyaranya, *Jivanmuktiviveka*, Κεφάλαιο 1.

13. Patanjali, *Γιόγκα Σούτρα* 2.27. Δείτε τα ερμηνευτικά σχόλια του Vyasa και του Sadashivabrahmendra πάνω σ' αυτό το Σούτρα.

14. *Jivanmuktiviveka*, Κεφάλαιο 4.

15. Το αποκαλούμενο *παραράμπντχα κάρμα* [*prarabdha karma*] το αίτιο της τρέχουσας ενσωματώσεως που, σαν την ενέργεια ενός εκτοξευμένου βέλους, πρέπει να εξαντληθεί. [ΣτΜ]

Αυτός επιδιώκει τη λύτρωση των πάντων.

Από όλα τα ανωτέρω μπορούμε να συμπεράνουμε πως, όπως μας πληροφορεί ο Σουάμι Γιατισβαράναττα, όντως δεν υπάρχει κανένα όριο στο πλήθος και στην έκταση των πνευματικών εμπειριών. Εξ ου, η ρήση του Σρι Ραμακρίσνα: «Ζω αεί διδασκόμενος».

Υστερόγραφο του Μεταφραστή

Πέραν των ανωτέρω αναφορών, αξίζει να προστεθούν οι ακόλουθες μαρτυρίες από το *Ευαγγέλιο του Σρι Ραμακρίσνα*¹⁶ σχετικά με τα **Διαγράμματα 7, 8 και 9**:

Σελ. 386:

«...Μόλις το άκουσα αυτό, μου 'ρθε η αποκάλυψη ότι ο Ίδιος ο Θεός είχε γίνει όλα τα έμβια πλάσματα. Τα είδα σαν αμέτρητες φυσαλίδες ή αντανάκλασεις, μέσα στον Ωκεανό του Σατ-τσιντ-άναττα.

»Άλλες φορές, πάλι, βλέπω ότι τα έμβια πλάσματα είναι όλα τους σαν κάψουλες φτιαγμένες από Αδιαίρετη Συνείδηση. Κάποτε πήγαινα από το Καμάρ-πουκούρ στο Μπουρντβάν. Σε κάποιο σημείο της διαδρομής, (κατέβηκα από την άμαξα και) έτρεξα στο λιβάδι για να δω πώς τρέφονται τα έμβια πλάσματα. Εκεί είδα μυρμηγκία να περπατούν. Μου φάνηκε πως όλα τα σημεία ήταν γεμάτα από Συνείδηση».

Ο Χάζρα μπήκε στο δωμάτιο και κάθισε στο πάτωμα.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ: «Άλλες φορές, πάλι, βλέπω ότι τα έμβια πλάσματα είναι σαν διαφορετικά λουλούδια με διάφορες στρώσεις από πέταλα. Μου αποκαλύπτονται επίσης και σαν φυσαλίδες, άλλες μεγάλες και άλλες μικρές».

Καθώς, μ' αυτόν τον τρόπο, περιέγραφε τα οράματα των διαφόρων θεϊκών μορφών, ο Δάσκαλος άρχισε να νιώθει εκστατικά και είπε: «Ίδού, υπάρχω! Είμαι εδώ!».¹⁷

Σελ. 1114 (Τότε που είχε προχωρήσει η μοιραία ασθένεια):

16. Το *Ευαγγέλιο του Σρι Ραμακρίσνα*, Εκδόσεις Κονιδάρη, Αθήνα.

17. Στο ημερολόγιο του Σουάμι Νιτγιάναντα με τίτλο *Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ* (Τόμος 1, σελ.314), ο Μ. εξηγεί: «Αυτό σημαίνει ότι Εκείνος—ο πάνω από το λόγο και το νου αδιαφοροποίητος Σατ-τσιντ-άναττα—είχε κατέλθει στον κόσμο στο πρόσωπο του Σρι Ραμακρίσνα».

Γύρω στις επτά το πρωί, ο Σρι Ραμακρίσνα ένωθε λίγο καλύτερα. Μίλησε με τους μπχάκτας, άλλοτε ψιθυριστά κι άλλοτε με νεύματα. Παρόντες στο δωμάτιο ήταν ο Ναρέντρα, ο Ρακχάλ, ο Λάτου, ο Μ., ο Γκοπάλ από το Σίντχι και άλλοι. Κάθονταν άφωνοι και σοβαροί, σκεφτόμενοι πόσο είχε υποφέρει ο Δάσκαλος την προηγούμενη νύχτα.

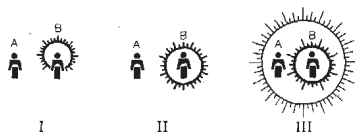
ΔΑΣΚΑΛΟΣ (στους μπχάκτας) : «Ξέρετε τι βλέπω αυτή τη στιγμή; Βλέπω ότι ο Ίδιος ο Θεός έχει γίνει όλα αυτά. Οι άνθρωποι και τα άλλα έμβια πλάσματα μου φαίνονται σαν να είναι φτιαγμένα από πετσί, κι ότι ο Ίδιος ο Θεός κατοικεί μέσα σ' αυτές τις πέτσινες θήκες και κουνάει τα χέρια, τα πόδια, τα κεφάλια. Είχα ένα παρόμοιο όραμα και παλιότερα, όταν είδα τα σπίτια, τα περιβόλια, τους δρόμους, τους ανθρώπους, τα ζώα — όλα φτιαγμένα από Μία Ουσία· έμοιαζαν σαν να ήταν φτιαγμένα από κερί.

»Βλέπω ότι ο Ίδιος ο Θεός έχει γίνει το κούτσουρο, ο δήμιος και το θύμα για τη θυσία».

Καθώς περιγράφει αυτήν τη συγκλονιστική εμπειρία, στην οποία γνωρίζει — σ' όλη της την πληρότητα — την ταυτότητα των πάντων μέσα στο Ένα Ον, τον πνίγει η συγκίνηση και αναφωνεί: «Αχ! Τι απίθανο όραμα!».

Αμέσως, ο Σρι Ραμακρίσνα περνά σε σαμάντχι. Ξεχνά εντελώς το σώμα του και τον εξωτερικό κόσμο. Οι μπχάκτας είναι κατάπληκτοι. Μην ξέροντας τι να κάνουν, κάθονται ακίνητοι.

ANTHROPOMORPHIC

NON-ANTHROPOMORPHIC

